

Caracterizarea personajului principal feminin din romanul “Baltagul” de Mihai Sadoveanu

Romanul “Baltagul” de Mihail Sadoveanu are ca temă căutarea și cunoașterea adevărului, având în centrul lui o femeie care vrea să restabilească echilibrul lumii, tulburat de crimă.

Vitoria Lipan este un personaj de o forță impresionantă, conturat prin modalitățile clasice de caracterizare, directă și indirect, cât și prin analiza psihologică și introspecție.

Portretul ei fizic este realizat direct de către narator la începutul romanului și scoate în evidență latura afectivă a Vitoriei, dragostea pentru soțul ei: “Ochii ei căprui, în care parcă se răsfrângea lumina castanie a părului erau duși departe... Acei ochi aprigi și încă tineri căutau zări necunoscute.” Înfățișarea fizică ilustrează îngrijorarea femeii pentru tăcerea soțului ei și prefigurează zbuciumul sufletesc ce o va stăpâni până ce va descoperi și pedepsi pe ucigașii lui Nechifor Lipan.

Portretul moral al Vitoriei se conturează treptat, din faptele sale, din gândurile care o frământă, din interacțiunea cu celelalte personaje și din reacțiile acestora. Vitoria este reprezentativă pentru comunitatea din care face parte. Oamenii din sat îi spun simplu “nevasta”, identificând-o prin rolul ei social, iar cei din afară îi spun “munteanca”, caracterizând-o în raport cu originea sa, cu vestimentația și obiceiurile pe care le are.

Mama a doi copii, ea este cea care are grija gospodăriei în absența bărbatului. Tradiția guvernează viața acestor țărani de la munte: bărbatul cu oile, femeia cu treburile casei și cu copiii, care sunt sancționate cu asprime. De exemplu, Minodora, suspectată că nu i-ar plăcea “cratița și cămașa” și că ar visa la “coc, volt, și bluză”, este apostrofată de Vitoria: “în legea noastră trebuie să treci și tu”. În viața oierilor, nimic nu iese din tradiție. Existența lor se desfășoară calendaristic, între plecarea turmelor la pășunat și întoarcerea lor de la iernatic. Conduita morală a acestor oameni este determinată de rânduielile care conservă un timp etern. Vitoria, ca personaj exponențial, cristalizează trăsăturile muntenilor. Toată acțiunea sa, căutarea tenace a celui dispărut este declanșată de simțul dreptății și al adevărului: convinsă că Nechifor a fost ucis, ea crede cu tărie în necesitatea împlinirii judecății după legea nescrisă. Așteptarea zadarnică a soțului plecat o face pe Vitoria Lipan bănuitoare.

Presimțirile sumbre îi sunt întărite de semen și vise. Drumurile la preot, la vrăjitoare sau la icoana Sfintei Ana, fixează personajul în lumea tradițională a satului românesc și pun în evidență frământările femeii. Certitudinea o face să acționeze cu calm și cu o voință de fier, cu tenacitate și cu inteligență. Pragmatică și ordonată, își organizează gospodăria, trimite jalbă către stăpânire, pune să se facă baltag pe care preotul îl sfințește, o duce pe Minodora la mănăstire, face rost de bani și pleacă la drum însoțită de

Gheorghită.

Atitudinea genrală a Vitoriei arată un om mândru. Stăpânirea de sine cedează în două momente: când descoperă rămășițele soțului ei și la praznicul de după înmormântare, dar munteanca își înfrânge repede slăbiciunea și împlinește cele de cuviință.

Scena finală reliefează toate aceste trăsături ale femeii. Privește cu atenție pe cei din jur, îi cercetează cu vorbe abile și deodată începe să povestească desfășurarea faptelor întâmplare cu o siguranță uimitoare chiar și pentru asasini. Vitoria îl demască pe ucigaș, cerându-i fiului ei să împlinească judecata.

În drumul său lung, Vitoria întâlnește o cumetrie, o nuntă și face ea însăși praznicul lui Nechifor.

Simbolic, ea traversează astfel cele trei momente cruciale ale existenței, pentru ca de acum înainte să înceapă o nouă viață, împăcată cu tradițiile și cu ritualurile lumii ei.

Pe lângă caracterizarea directă și indirectă, apare și auto caracterizarea. Felul de a vorbi dovedește o influență nativă și intuitivă: “ Eu te cetesc pe tine, măcar că nu știu carte”, îi spune lui Gheorghită, care crede despre ea că este o “fermecătoare” pentru că poate să-i afle, datorită experienței, gândurile nerostite.

O altă modalitate de caracterizare este cea prin nume, Vitoria exprimând “purtător de victorie”.

Acțiunile eroinei și comportarea ei structurează un caracter complex în care defectele nu anulează calitățile, ci le impune în realizarea scopului și a responsabilității pe care personajul si le asumă.

